

Inhoud

Hoofdstuk 1. Inleiding	9
<i>Lore Van Praag, Julie Van den Bossche, Sven Sierens, Orhan Agirdag</i>	
1.1 Introductie	9
1.2 De taal- en migratiecontext	11
1.3 Meertaligheid op school	13
1.4 Het Validiv-project uitgelicht	16
1.5 Het concept 'meertaligheid'	16
Referenties	17
Hoofdstuk 2. De onderzoeksmethoden en ontwikkelde Validiv-instrumenten	19
<i>Lore Van Praag, Julie Van den Bossche, Sven Sierens, Orhan Agirdag</i>	
2.1 Introductie	19
2.2 Regio's	20
2.2.1 Migrantengemeenschappen	20
2.2.2 Taalcontext	21
2.3 Kwantitatieve dataverzameling	22
2.4 Kwalitatieve dataverzameling	25
2.4.1 Eerste deelonderzoek (zie hoofdstuk 3)	25
2.4.2 Tweede deelonderzoek (zie hoofdstuk 5)	27
2.4.3 Derde deelonderzoek (zie hoofdstuk 9)	29
2.5 Validiv-ondersteuning	30
2.5.1 E-Validiv (zie hoofdstuk 4)	31
2.5.2 Validiv Bagage	32
2.5.3 Validiv Schoolbeleidsgids	32
Hoofdstuk 3. Meertalige eilandjes in een eentalige zee, een goed idee?	33
<i>Kathelijne Jordens</i>	
3.1 Inleiding: Wat als?	33
3.2 De meertalige eilandjes	34
3.3 Vraag 1: Stel dat leerlingen Turks mogen gebruiken voor een groepswerk, doen ze dat dan? En hoeveel?	36
3.4 Vraag 2: Als leerlingen Turks gebruiken in groepswerk, waarvoor gebruiken ze Turks dan?	39
3.5 Vraag 3: Hoe verloopt het samenspel van Nederlands en Turks tijdens groepswerk?	41

3.6	Vraag 4: Wat vinden meertalige leerlingen zelf van het gebruik van Turks op school?	44
3.6.1	Meertalig zijn is leuk!	44
3.6.2	Veel Nederlands en stiekem Turks	45
3.6.3	Wat zeggen ze over hun ervaringen met meertalig groepswerk?	46
3.7	Wat kunnen we hier nu uit leren?	47
3.8	Conclusie	49
	Referentie	49
Hoofdstuk 4.	Aan de slag met talige diversiteit in de klas door middel van een meertalige digitale leeromgeving	51
	<i>Evelien Van Laere</i>	
4.1	Talige diversiteit en ICT: een goede match?	51
4.2	De digitale leeromgeving E-Validiv	52
4.3	Hoe leren ondersteunen in een talig diverse context door middel van een digitale leeromgeving?	53
4.3.1	Wat heeft een digitale leeromgeving nodig om leerrijk te zijn?	56
4.3.2	Wat heeft een digitale leeromgeving nodig om instructierijk te zijn?	58
4.3.3	Wat heeft een digitale leeromgeving nodig om talig rijk te zijn?	61
4.4	Wat brengt de toekomst?	67
	Referenties	68
Hoofdstuk 5.	Haal meer uit interactie! Meertalige interactie in de klas	71
	<i>Kirsten Rosiers</i>	
5.1	Inleiding	71
5.2	Het Vlaamse onderwijsbeleid en het eentalige ideaal	71
5.3	Het onderzoek	72
5.4	Interactie in een open, meertalige klascontext	73
5.5	Interactie in een restrictieve, meertalige context	75
5.6	Invloed van schoolbeleid en leerkracht op meertaligheid in interactie	77
5.7	Conclusie	80
	Referenties	82
Hoofdstuk 6.	Hoe leren in een meertalige klas: de Brusselse paradox	83
	<i>Jill Surrmont</i>	
6.1	Introductie	83
6.2	Hier spreekt men Nederlands, quoi!	84
6.3	Hoe werkt het leerproces?	85
6.4	Wat met het taalproces?	87

6.5	Onderzoek in de Brusselse context: wat is de impact van het inzetten van de thuishalen of het inzetten van een extra onderwijstaal op vakken?	89
6.5.1	Inzetten van thuishalen in het leerproces: resultaten	89
6.5.2	Inzetten van een extra onderwijstaal in het leerproces: resultaten	90
6.6	Wat betekent dit allemaal concreet?	91
6.7	Conclusie	91
	Referenties	93
Hoofdstuk 7.	Een talig divers leerlingenpubliek: het thuisgevoel en de vriendschapsrelaties van leerlingen op diverse scholen	95
	<i>Anouk Van der Wildt</i>	
7.1	Talige diversiteit als struikelblok	95
7.2	Het onderzoek	96
7.3	Voelen leerlingen zich thuis op een diverse school?	98
7.4	Zijn de vriendschappen van leerlingen op diverse scholen meer divers?	101
7.5	Conclusie	103
	Referenties	104
Hoofdstuk 8.	Een meertalige klas is moeilijk voor leerkrachten: het ontwikkelen van meertalige lespraktijken	107
	<i>Anouk Van der Wildt</i>	
8.1	Waarom meertaligheid een troef kan zijn op school	107
8.2	Meertaligheid als uitdaging voor leerkrachten	108
8.3	Het Validiv-project geeft leerkrachten een duwtje in de rug	110
8.4	Het onderzoek	110
8.5	Heeft het Validiv-project de klaspraktijk veranderd?	112
8.6	Conclusie	113
	Referenties	115
Hoofdstuk 9.	Taalbeleid of talenbeleid? De plaats van meertaligheid op school	117
	<i>Lies Strobbe</i>	
9.1	Inleiding	117
9.2	Welke plaats krijgt meertaligheid in het taalbeleid van scholen?	119
9.2.1	Ultieme doelstelling: hoge taalvaardigheid Nederlands	120
9.2.2	Puur formele plaats voor meertaligheid	120
9.2.3	Beperkt functionele plaats voor meertaligheid	122
9.3	Motivaties voor taalbeleid	123

9.3.1	Tijdsargument	124
9.3.2	Integratieargument	125
9.3.3	Controleargument	126
9.3.4	Kliekjesvorming en uitsluiting	127
9.3.5	Te zwakke thuistaal	127
9.4	Van taalbeleid naar talenbeleid?	127
	Referenties	130

**Hoofdstuk 10. Scholen begeleiden in omgaan met talige diversiteit:
zijn er sleutels tot succes?** 131
Vicky Verley

10.1	Voor we van start gaan	131
10.2	Van start gaan	132
10.2.1	Tegen de stroom in	132
10.3	Evolueren naar groei vraagt om een mentaliteitsverandering	134
10.3.1	Goede intenties maken nog geen goede uitkomsten	135
10.3.2	Het gevoel van controleverlies neemt vaak de bovenhand	135
10.4	Ik ga op reis en ik neem mee	136
10.5	Onderweg naar een effectief en open talenbeleid	137
10.5.1	Het gaat altijd om leren in een context	138
10.5.2	Kennis is nodig	139
10.5.3	Al doende leren werkt	140
10.5.4	Alleen doen volstaat niet	140
10.5.5	Durven loont	141
10.5.6	Een participatief beleid is een voorwaarde	142
10.5.7	De overtuiging van de directie werkt besmettelijk	144
10.5.8	Werk maken van een gedragen visie is noodzakelijk	146
10.5.9	Aandacht voor het geheel is essentieel	147
10.6	Tot slot	149
10.6.1	Metrotaal – Mind the gap	149
	Referenties	150

Hoofdstuk 11. Conclusie 151
*Lore Van Praag, Julie Van den Bossche, Sven Sierens,
Orhan Agirdag*

11.1	Inzetten van meertaligheid op school	151
11.1.1	De schoolcontext	152
11.1.2	Interacties in de klas	155
11.1.3	Leerlingen en taal	158
11.2	Wat kunnen we leren uit het Validiv-project?	159